

Michał Poniatowski

Doktorat ks. mgra Tomasza Sylwestra Pawlaka

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 59/3, 203-207

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dysertację zamyka zakończenie (s. 276-280). Autor podsumował w nim ogólnie wyniki swoich badań.

Przeprowadzona przez Autora analiza ustawodawstwa polskich synodów diecezjalnych pozwala odpowiedź na pierwszym miejscu, na jakim etapie rozwoju jest dyscyplina życia i posługi prezbiterów. Innym czynnikiem, charakteryzującym niniejszą pracę jest fakt, iż zestawia ona, w oparciu o główne wątki soborowej refleksji o prezbiteracie, normy polskiego prawa partykularnego, odnoszące się do posługi i życia kapłanów (s. 277).

Obydwaj recenzenci dysertacji wskazali tak pozytywne, jak i negatywne jej aspekty. W końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawom doktorskim, tak pod względem merytorycznym, jak i formalnym. Podkreślili też, że Autor dobrze zrealizował postawione sobie zadanie badawcze.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy rozprawom doktorskim, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony nadała ks. mgr. Piotrowi Muszyńskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

ks. Tomasz Białobrzeski

Wydział Prawa Kanonicznego UKSW

Doktorat ks. mgra Tomasza Sylwestra Pawłaka

W dniu 23 lutego 2016 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej pt.: *„Wkład Księdza Profesora Remigiusza Sobańskiego do nauki w zakresie kościelnego prawa procesowego”*, napisanej przez ks. mgr. Tomasza Sylwestra Pawłaka, pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Wiesława Kiwiora. Recenzentami dysertacji byli: ks. dr hab. Robert Kantor z Wydziału Teologicznego Sekcji w Tarnowie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

W skład przedmiotowej pracy doktorskiej wchodzi: Wykaz skrótów (s. 5-6); Wstęp (s. 7-14); Rozdział I: *„Przyjęcie skargi sądowej”* (s. 15-95);

Rozdział II: „Rola sędziego w procesach kościelnych” (s. 96-174); Rozdział III: „Uwagi związane z trybunałem apelacyjnym” (s. 175-217); Rozdział IV: „Dylematy związane z procesem małżeńskim” (s. 218-311), Zakończenie (s. 312-318); Bibliografia (s. 319-353).

Podczas autoprezentacji dysertacji Doktorant stwierdził, iż sama inspiracja do podjęcia tematu wynikała z dwóch przesłanek. Pierwsza z nich to możliwość uczestnictwa w wykładach, które prowadził ks. prof. R. Sobański. Prowadzone zajęcia zmotywowały Autora dysertacji do wnikliwego badania prawa kanonicznego, a szczególnie wywodów Księdza Profesora. W trakcie dalszych studiów zainteresowania Doktoranta skupiły się wokół kościelnego prawa procesowego. Była to druga przesłanka, która wpłynęła na dobór przedmiotowego tematu tym bardziej, iż w literaturze nie ma całościowych opracowań tego tematu.

Bazę źródłową rozprawy stanowi przede wszystkim Kodeks Prawa Kanonicznego, dokumenty Soboru Watykańskiego II jak również literatura kanonistyczna. Spośród publikacji ks. prof. Remigiusza Sobańskiego wykorzystano 5 publikacji monograficznych, 25 artykułów oraz 34 orzeczeń sądowych opublikowanych w czasopismach naukowych.

Ks. mgr Tomasz Pawlak stwierdził, iż celem rozprawy jest usystematyzowanie, przedstawienie i ocena wkładu ks. prof. R. Sobańskiego do nauki w zakresie kościelnego prawa procesowego. W studium zostały poruszone wątki związane z przyjęciem skargi powodowej, funkcjonowania trybunału apelacyjnego, osobą sędziego kościelnego, oraz kwestiami dyskusyjnymi związanymi z procesem małżeńskim.

Autor dysertacji posługiwał się głównie metodą dogmatyczno-prawną, której użył w analizie aktów prawnych. W niektórych sytuacjach koniecznym okazało się również posłużenie się metodą historyczno-prawną, w celu ukazania aktualnego stanu prawnego w świetle ewolucji określonej instytucji lub też przepisu prawnego.

Pierwszy rozdział rozprawy został poświęcony złożeniu skargi powodowej. Ks. prof. R. Sobański był szczególnym zwolennikiem zastosowania środków pastoralnych jeszcze przed przyjęciem skargi powodowej. Podkreślał, że zastosowanie środków pastoralnych nie może mieć tylko wymiaru czysto formalnego, ale musi to być rzeczywisty wysiłek zmierzający do pojednania stron, w czym może pomóc chociażby proboszcz stron lub też poradnie życia rodzinnego. Ksiądz Profesor zwracał uwagę, że sędzia

kościelny to nie tylko ten, który zajmuje się prowadzeniem procesu ale już w momencie złożenia skargi powodowej powinien pomagać stronom aby mogli dochodzić sprawiedliwości w Kościele.

Ks. R. Sobański poświęcił wiele uwagi kwestiom związanych z odrzuceniem skargi powodowej. Jego zdaniem jeżeli przewodniczący odrzuca skargę swoim dekretem to można wnieść skargę do kolegium. Natomiast jeżeli kolegium również odrzuca tą skargę można powtórnie złożyć rekurs do trybunału apelacyjnego. Należy zauważyć, iż w Instrukcji „Dignitas connubii” nie podzielono tego stanowiska.

Ostatnie zagadnienie pierwszego rozdziału dysertacji związane jest z dochodzeniem wstępnym przed przyjęciem skargi powodowej. Profesor Sobański był krytycznie nastawiony do tego rozwiązania i podkreślał, że prawodawca daje odpowiednie narzędzia prawne do tego żeby wykluczyć ewentualne wątpliwości i nie trzeba wcale prowadzić dochodzenia wstępnego.

Drugi rozdział został poświęcony osobie sędziego kościelnego. Ksiądz R. Sobański podkreślił jego pasterski wymiar. Sędzia kościelny to z jednej strony *pastor bonus* ale z drugiej strony *iustus iudex*. Zdaniem Księdza Profesora, tych dwóch wymiarów nie należy antagonizować. Sędzia kościelny jest duszpasterzem, który jednocześnie feruje wyroki. Pasterski wymiar sędziego nie może jednak kwestionować zasady nierozzerwalności małżeństwa.

Ks. R. Sobański w sposób nowatorski opisywał sposób działania władzy kościelnej w kluczu sylogizmu prawniczego. W sposób szczególny sylogizm prawniczy przydaje się do ukazywania władzy sądowniczej. Ksiądz Profesor podkreślał, że nie można go stosować mechanicznie jako prostej operacji logicznej, ale należy wziąć pod uwagę wszystkie zasady interpretacji prawa i dzięki temu sylogizm może zapewnić właściwe wnioskowanie sędziemu kościelnemu.

Ostatnie zagadnienie drugiego rozdziału zostało poświęcone kwestii redagowania wyroku. Ksiądz Profesor podkreślał, iż uzasadnienie wyroku ma przekonywać adresatów o słuszności orzeczenia. Język użyty w wyroku musi być z jednej strony zrozumiały dla stron, ale z drugiej strony nie da się uniknąć terminologii fachowej. Redagowanie wyroku używając języka przejrzystego i komunikatywnego świadczy o kunszcie sędziego i buduje jego prestiż.

Trzeci rozdział posłużył ukazaniu zagadnień związanych z trybunałem apelacyjnym. Ks. R. Sobański podał kilka uwag praktycznych wynikających z założeń o charakterze teoretycznym. Przede wszystkim krytycznie

podchodził do praktyki powoływania drugiego oficjała do spraw apelacyjnych. Według niego najlepszym rozwiązaniem jest powoływanie określonych składów orzekających do sprawy apelacyjnej.

Ksiądz Profesor był orędownikiem ochrony praw wiernych, w szczególności prawa do obrony, które realizuje się poprzez rekurs, apelację oraz prośbę o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Ostatni rozdział pracy został poświęcony kwestiom dyskusyjnym odnoszącym się do procesu o stwierdzenie nieważności małżeństwa. Ks. R. Sobański podkreślał, że sędzia w tego rodzaju procesie powinien wykazać się szczególną aktywnością. Nie może się ograniczyć do przyjmowania dowodów przedstawianych przez strony ale musi rozwiązywać sprawy, które budzą wątpliwości.

Doktorant podsumowując czwarty rozdział zwrócił uwagę na napięcie pomiędzy prawem osób do zbadania ważności małżeństwa, a dobrem sakramentu. Ksiądz Profesor sprzeciwiał się liberalizowaniu procedur dotyczących orzekania nieważności małżeństwa jak również poszerzaniu tytułów nieważności.

Autor dysertacji podkreślił, iż w studium zostały przedstawione poglądy naukowe, z którymi się utożsamiał ks. prof. R. Sobański, ale także takie, wobec których był nastawiony krytycznie. Zagadnienia, które stanowią osobisty wkład R. Sobańskiego, mają szczególny walor, ponieważ ukazują jego dorobek na tle całej kanonistyki. Potwierdzeniem dorobku Księdz Profesora są liczne cytowania jego publikacji przez autorów polskich jak i zagranicznych.

Doktorant podsumowując przeprowadzone badanie naukowe wymienił najważniejsze zagadnienia z zakresu kanonicznego prawa procesowego, które stanowią szczególny wkład ks. prof. R. Sobańskiego w kanonistykę, jak m.in.: zastosowanie środków pastoralnych przed przyjęciem skargi powodowej, pomoc wiernemu w dochodzeniu sprawiedliwości, kwestia rekursu od dekretu odrzucającego skargę powodową, sens dochodzenia wstępnego, pastoralny wymiar pracy sędziego, kryteria sporządzania wyroku, uwagi związane z trybunałem apelacyjnym jak również łagodzenie napięcia pomiędzy prawem do badania ważności małżeństwa a dobrem sakramentu.

Na zakończenie autoprezentacji Autor dysertacji stwierdził, że podczas prowadzenia badań pojawiły się także kwestie spoza kościelnego prawa procesowego, które mogą stanowić impuls do podjęcia kolejnych badań inspirowanych twórczością naukową ks. prof. Remigiusza Sobańskiego.

W dalszej części przedmiotowej procedury recenzenci wskazali pozytywne i negatywne aspekty dysertacji ks. mgr. Tomasza Sylwestra Pawlaka. W związku z tym, iż odpowiadała ona wymogom stawianym przez prawo rozprawie doktorskiej przedstawili oni wnioski o dalsze postępowanie w publicznej obronie pracy doktorskiej.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego na podstawie wyników egzaminu doktorskiego, waloru naukowego przedłożonej pracy, opinii recenzentów oraz pozytywnego wyniku obrony, nadała ks. mgr. Tomaszowi Pawlakowi stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Michał Poniatowski

Wydział Prawa Kanonicznego UKSW

Doktorat p. mgr Karoliny Marii Błaszaków-Nowak

Dnia 15 marca 2016 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej pt. *Rozwój i status prawny struktur duszpastersstwa polskojęzycznego we Francji*, napisanej przez p. mgr Karolinę Marię Błaszaków-Nowak, pod kierunkiem ks. prof. UKSW dr. hab. Wojciecha Necla. Sesji przewodniczył Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak.

Autorka podjęła w swojej dysertacji niezwykle aktualny temat, związany z problemami emigracji i podejmowaną przez Kościół posługą duszpasterską wobec migrantów. Polska Misja Katolicka we Francji sięga swoimi korzeniami XIX wieku. Jest związana z osobą Sługi Bożego Bogdana Jańskiego i zakonem Zmartwychwstańców. Rozpoczęte dzieło, po śmierci jego założyciela, kontynuował ks. Hieronim Kajsiewicz. Głównym budowniczym misji był jej pierwszy rektor ks. Aleksander Jełowicki i to za jego czasu misja przeżywała okres największego rozkwitu. Kolejni rektorzy kontynuowali posługę duszpasterską wśród polskiej emigracji. W okresie dwudziestolecia międzywojennego trwały starania, aby ściślej powiązać misję z Episkopatem Polski i nadać jej status prawny. Trudnym i destrukcyjnym wydarzeniem w historii misji była II wojna światowa. Okres powojenny stanowił czas jej odbudowy i powrotu do statutowej działalności. Ostatnie trzydzieści lat